

UČNI NAČRT

Tematski sklop	Generacije in kulture – medsebojno razumevanje
Tema / vsebina	Generacije in kulture 3

UČNI NAČRT

Cilji	Razvijajo sposobnost medgeneracijskega sporazumevanja in sodelovanja
Pojmi	Tipi generacij, medgeneracijska solidarnost in pravičnost, sodelovanje, (ne)strpnost, reševanje sporov, specifični generacijski problemi.
Možne medpredmetne povezave	Zgodovina, slovenščina, filozofija za otroke, likovni pouk, ŠVZ
Dodatne informacije za učitelje	Učitelj mora učno uro, kot jo predlagamo, predhodno pripraviti; v šolo mora povabiti nekatere stare starše otrok, ki jih uči. Učitelji naj bodo zlasti občutljivi, ko bodo učenci predstavljali svoje stare starše. Če kdo tega ne bo maral, ga ni priporočljivo siliti in naj raje raziskuje življenje v preteklosti na sploh.
Dodatne informacije za učence	Učenci se pogovorijo s starimi starši. Nekateri bodo svoje stare starše pripeljali v šolo na razgovor z razredom.

DIDAKTIČNI MODELI

Ime	Pogovor s starimi starši
Neposredni cilji	Učenci se pogovarjajo s starimi starši in tako na najboljši način razvijajo sposobnost medgeneracijskega sporazumevanja. V pogovoru v razredu predstavijo svoje stare starše in nato napredujejo do formuliranja značilnosti posameznih generacij, iščejo medgeneracijske razlike in podobnosti, se zavejo sporov in predlagajo, kako bi jih premagali.
Didaktična naloga	Učitelj zastavi učencem nalogo, da se pogovorijo s starimi starši o značilnostih njihove generacije. Te pogovore naj zapišejo, opremijo s slikovnim gradivom in nato vse skupaj prinesejo v šolo.
Metodika-variante	<p>A.</p> <p>Učitelj zastavi učencem nalogo, da se pogovorijo s starimi starši o značilnostih njihove generacije, kakšni so bili, ko so bili mladi (v generacijskem smislu), kaj so počeli, kje in s kom so se družili, kakšne spore so imeli s svojimi starši in starimi starši, ali so bili uporni, kakšne so bile značilnosti časa, v katerem so odraščali.</p> <p>Učenci naj pogovore zapišejo, dodajo kakšno fotografijo (nemara film) in svoje stare starše predstavijo pred razredom.</p> <p>Po predstavitvi večine starih staršev, lahko učitelj razvije razpravo, v kateri skušajo učenci najti kakšne skupne lastnosti generacije starih staršev in v čem se ta generacija razlikuje od generacije mladih.</p> <p>Učitelj lahko učencem tudi predlaga, da bi katerega izmed starih staršev povabili v šolo na razgovor.</p> <p>Glede razgovora – učitelj naj ga usmerja tako, da učenci opozorijo na morebitne težave, ki so jih imeli pri izpolnjevanju domače naloge, k temu, da razmišljajo o značilnostih lastne generacije in časa, v katerem živijo, in temu, da ugotavljajo in predlagajo, kako je mogoče premagovati razlike med generacijami.</p> <p><u>Načrt razprave z učenci:</u></p> <ol style="list-style-type: none">1. Ali ste imeli kakšne težave pri domači nalogi? Kakšne?2. (V kolikor je do težav prišlo!) Kaj mislite, zakaj je prišlo do teh težav. (Ideja – zaradi medgeneracijskih razlik.)3. V pogovoru z vašimi starimi starši so vam ti razkrili nekatere svoje težave s svojimi starši. Kakšne so bile te

težave? Ali so bile podobne, kot jih imate vi danes.

4. Kakšno je bilo življenje v času mladosti vaših dedkov in babic? Ali je vaše življenje podobno ali se razlikuje? Navedite nekaj podobnosti in nekaj razlik? Katere podobnosti in razlike se vam zdijo ključne – ključne za to, da lahko z njimi pojasnite podobnosti in razlike med generacijama – vašo in generacijo vaših starih staršev?

5. Ali bi lahko iz predstavitev oblikovali kakšno skupno podobo generacije vaših starih staršev?

6. Ali je mogoče to podobo primerjati s podobo vaše generacije? Kako bi se lotili te primerjave?

7. Kaj mislite, ali imate več skupnega z vašimi dedki in babicami ali z vrstniki drugod po svetu (z ameriškimi otroki, z otroki Masajev itd.).

8. **Božena Opara** predlaga, da bi učenci v sklopu domače naloge izdelali časovni trak življenja, dela in dogodkov v življenju starih staršev. Ideja se nam zdi odlična, ker učitelju omogoča učence usmeriti v premislek o lastnem življenju oziroma značilnosti lastne generacije: Kakšna so vaša pričakovanja? Ali boste živeli (in ali želite živeti) podobno kot so vaši stari starši? Ali nam lahko njihova življenja služijo kot zgled? Ali ni res, da boste nekoč tudi vi imeli družino in vas bodo nekoč vaši vnuki spraševali, kako ste živeli? Poskušajte se vživeti v vlogo starih staršev in odgovoriti na nekaj takšnih vprašanj! Na osnovi odgovorov na ta vprašanja – če jih predvidimo – bo najbrž mogoče zastaviti naslednje vprašanje: Ali ni res, da so vaši stari starši hodili v šolo, si poiskali službo, imeli družine, dobili vnuke itd.? In ali ni res, da ste vi zase predvideli kar podobno življenje? V čem se potem sploh razlikujete od starih staršev? Katere so sploh pomembne razlike? Itd.

9. Navedite nekaj ključnih sporov, ki se odvijajo med generacijami? Kaj so po vaše vzroki teh sporov? Kako bi te spore odpravili ali jih ublažili? Kaj lahko vaša generacija in vi sami storite za premagovanje teh sporov? Itd.; ipd.

B.

Ines Dobec predlaga, da bi zgornji predlog lahko povezali s posebnimi priložnostmi. V času novega leta bi lahko vabilo starih staršev na šolo povezali s krašenjem noveletne jelke v razredu in obdarovanjem. Stari starši (ali starši) bi konkretno ponazorili, kako so nekoč izdelovali okraske za jelke (iz kamna, kostanja, orehovit lupin, kako so jih zavijali v papir itd.). Na ta način bi lahko učenci skupaj s starimi starši okrasili novoletno jelko in se ob tem pogovarjali, kako se ta običaj izvaja danes.

Opomba. Ideja se nam zdi odlična. Hkrati omogoča skupno snovanje priprav z učitelji likovnega pouka. Temu podoben je predlog organiziranja skupnih delavnic, kjer ne bi izdelovali samo predmetov povezanih s točno določenim praznikom, temveč bi se učili tudi stare pesmi. **Daša Jákol** predlaga organizacijo kakšne stare športne ali družabne igre – na ta način bi lahko ustvarili povezavo s ŠVZ in pridobili več časa za to temo. Starejši lahko s seboj prinesejo tudi predmete iz mladosti in pripovedujejo zanimive zgodbe iz tistega časa (**Mateja Peric**). Podobno pravijo še **Tadeja Drašler**, ki predlaga razširitev modela na družabno popoldne; **Slavka Kozel**, ki predlaga organizacijo okrogle mize s starimi starši in **Karmen Plavec**, ki predlaga povezavo s slovenščino, kjer bi (ob kakšni priložnosti) napisali pismo starim staršem, nato pa bi –ko bi dobili odgovor – lahko zasnovali načrt razprave z učenci.

C.

Helena Logar, Andreja Kuhar in Zlata Jamnik predlagajo obisk doma za ostarele, kjer bi učenci preživeli ves dan. Ta predlog zajema še idejo obiskovanja starejših v okviru interesnih dejavnosti in različnih projektov (denimo UNESCO). To pomeni, da postane druženje trajnejše. Učenci tako večkrat hodijo na sprehode s starejšimi, se z njimi pogovarjajo o preteklosti, skupaj likovno ustvarjajo, kuhajo, krasijo prostore ob praznikih, jim pripravljajo različne prireditve itd. Ideja, v kolikor je izvedljiva, je vsekakor odlična. Učenci lahko prevzamejo tudi skrb za kakšnega starostnika. Mogoče je tudi organiziranje pomoči na domu.

D.

Darja Kovačec in Mirjana Drol predlagata, da bi se teme generacij lotili tudi s pomočjo slovenskih pisateljev, zlasti tistih del, ki opisujejo življenje nekoč – pred drugo svetovno vojno ali še bolj nazaj.

Ideja je odlična. K temu dodajamo, da lahko učitelj državljanske vzgoje in etike skupaj s slavisti in knjižničarko katerega izmed starejših pisateljev tudi povabi v šolo. Pisatelji se večinoma radi odzovejo na takšna vabila. Kar zadeva pouk državljanske vzgoje in etike, je takšno vabilo smiselno še zlasti, če ga učitelj nato pri svoji uri nadgradi z ustrežno tematsko usmerjeno razpravo.

Drugo gradivo

- Državljska vzgoja in etika; učbenik za 8. razred (ur. dr. J. Justin); pogl. *Generacije in kulture*.

- Milharčič-Hladnik, Mirjam: Državljska vzgoja in etika; učbenik za 8. razred devetletne osn. šole; pogl. *Generacije in kulture*.

	<ul style="list-style-type: none"> - Državljska vzgoja in etika; delovni zvezek za 8. razred (ur. dr. J. Justin); pogl. <i>Generacije in kulture</i>.
Internetni / knjižni kotiček za učence	<ul style="list-style-type: none"> - Marjana Moškrič (2002). Ledene magnolije. Ljubljana: Cankarjeva založba. - Dim Zupan (1994, 2005). Leteči mački. Ljubljana: DZS. - Igor Karlovšek (2004). Gimnazijec. Ljubljana: Mladinska knjiga. - Anton Ingolič (1973). Gimnazijka. Ljubljana: Mladinska knjiga. - Lenart Zajc (1998). 5 do 12. Ljubljana: Mladinska knjiga. - Lenart Zajc (2001). Zguba. Ljubljana: Mladinska knjiga. - Lenart Zajc (2002). Zgodbe iz temé. Ljubljana: Educy. - Lenart Zajc (2004). Hevimetal. Ljubljana: Tuma. - Tone Partlič (2005). Hotel sem prijeto sonce. Ljubljana: Karantanija.
Internetni / knjižni kotiček za učitelje	<ul style="list-style-type: none"> - http://www.solski-razgledi.com/09-2004/vsebina.html (20. 08. 2008). - Revija: Zgodovina v šoli. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. - Božo Repe (1998). Svet mojih staršev : oris kulturnih in gospodarskih sprememb ter način življenja v petdesetih in šestdesetih letih. Zgodovina v šoli; št. 2, 1998. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. - Janez Musek (2000). Razlike v vrednotnih usmeritvah med generacijami. Anthropos; l. 32, št. 1/2, 2000. Ljubljana: Društvo psihologov Slovenije: Slovensko filozofsko društvo. - Ule Mirjana (2000). Mladina '98 [Elektronski vir] : socialna ranljivost mladih = Youth '98: social vulnerability of youth. Ljubljana : Fakulteta za družbene vede, Arhiv družboslovnih podatkov. - John R. Gillis (1999). Mladina in zgodovina. Zbirka Dialogi. Šentilj: Aristej. - Otroci in mladina v prehodni družbi – zbornik (2005). Maribor: Aristej. - Michael Haralambos & Martin Holborn (1999). Sociologija: teme in pogledi. Ljubljana: DZS. - Andrej Adam (2005). Branje kot filozofiranje: Gimnazijec. Otrok in knjiga: revija za vprašanja mladinske književnosti. Letnik 32, št. 64, str. 15-24. Maribor: Mariborska knjižnica. - Aleš Čar (1999). Pasji tango. Knjižna zbirka Beletrina. Ljubljana: Študentska založba. - Dušan Čater (2002). Ata je spet pijan. Knjižna zbirka Beletrina. Ljubljana: Študentska založba.